

Offentlighet och sekretess

Inledning

Offentlighetsprincipen är central i den svenska rättsordningen. Den innebär att allmänheten, t.ex. enskilda individer och företrädare för media, har rätt till insyn i och tillgång till information om statens och kommunernas verksamhet.

Offentlighetsprincipen kommer till uttryck på olika sätt i Sveriges grundlag, exempelvis genom rätten till yttrandefrihet, meddelarfriheten för tjänstemän och genom allmänna handlingars offentlighet.

I denna promemoria sammanfattas de viktigaste bestämmelserna som du som medarbetare på Tillväxtverket behöver känna till när det gäller allmänna handlingars offentlighet. Sist i promemorian återfinns ett flödesschema, som på ett grafiskt sätt beskriver vilka frågor man behöver ställa sig när man hanterar en begäran att få ta del av allmänna handlingar.

Har du några frågor kring vad som gäller är du alltid varmt välkommen att höra av dig till Juridikenheten!

Vad är en allmän handling?

Huvudregeln är att allmänna handlingar är offentliga. Handlingar som inte är allmänna omfattas däremot inte av offentlighetsprincipen och behöver inte lämnas ut. Men vad är en allmän handling?

Handlingar är allt som innehåller information av något slag. Det avgörande är inte handlingens innehåll som sådant utan att det är fixerat på ett medium, t.ex. papper, USB-minnen, ljudfiler eller internetloggar. Ett telefonsamtal är inte en handling, men anteckningar angående samtalet eller en bandupptagning av samtalet är det.

Alla handlingar är inte allmänna handlingar. En handling är allmän om den förvaras hos en myndighet och är inkommen till eller upprättad hos myndigheten.

En handling kan anses förvarad hos en myndighet även om den inte rent fysiskt befinner sig i myndighetens lokaler. Den kan t.ex. befinna sig hemma hos en av myndighetens medarbetare eller förvaras hos en konsult för myndighetens räkning. Även uppgifter som finns elektroniskt hos en leverantör och som myndigheten har åtkomst till anses förvarad hos myndigheten.

En handling anses inkommen till en myndighet när den har anlämt till myndigheten eller kommit behörig befattningshavare till handa. Anbud och liknande handlingar anses dock inte vara inkomna före den tidpunkt som bestämts för anbudsöppnande. En handling anses upprättad när den har expedierats (skickats ut från myndigheten) eller när det ärende som handlingen hör till har slutbehandlats. Hör handlingen inte till ett ärende anses den vara upprättad när den har justerats eller på annat sätt färdigställts.

Det är viktigt att tänka på att e-post och andra handlingar som du skickar till eller tar emot från någon utanför Tillväxtverket normalt är att betrakta som allmänna handlingar. Detsamma gäller handlingar som du delar med utomstående på något annat sätt, t.ex. genom någon form av gemensam arbetsyta.

Vad är inte en allmän handling?

Innehållet i en handling måste på något sätt röra myndighetens verksamhet eller ett vid myndigheten pågående ärende. Det innebär att en handling som rör en anställds privatliv eller något annat uppdrag som han eller hon har utanför verksamheten inte är en allmän handling.

Utkast och annat underlag till ännu inte färdigställda/upprättade skrivelser och beslut är att betrakta som arbetsmaterial och är inte allmänna handlingar, såvida de inte skickas till eller på annat sätt görs tillgängliga för någon utanför Tillväxtverket.

En handling som skickas internt inom myndigheten, t.ex. i form av e-post, är normalt inte att betrakta som en allmän handling. Observera dock att e-postloggarna, som bl.a. innehåller ärendemeningar, är allmänna handlingar.

Exempel på andra handlingar som inte är allmänna är delningar, dvs. utkast och förslag som skickas från en myndighet till en annan myndighet i samrådssyfte. Det undantaget tolkas dock snävt. Huvudregeln är fortfarande att handlingar som utväxlas mellan olika myndigheter är allmänna handlingar, även om detta sker "under hand".

Handlingar som ingår i en myndighets bibliotek är inte heller att betrakta som allmänna handlingar.

Särskilt om sammanställningar

En sammanställning av uppgifter ur en upptagning för automatiserad behandling anses förvarad hos en myndighet endast om myndigheten kan göra sammanställningen tillgänglig med rutinbetonade åtgärder. Med rutinbetonade åtgärder avses en arbetsinsats som inte är förknippad med några nämnvärda kostnader eller andra komplikationer. Högsta förvaltningsdomstolen har uttalat att en sammanställning som kräver en arbetsinsats på 4–6 timmar i vart fall inte är att betrakta som tillgänglig med rutinbetonade åtgärder, och att det därför inte finns någon skyldighet för en myndighet att göra en sådan.

När är en allmän handling offentlig?

Att en handling är allmän innebär inte att den automatiskt är offentlig, även om det är utgångspunkten. Rätten att ta del av allmänna handlingar kan begränsas genom sekretess, som innebär ett förbud att muntligen eller på annat sätt röja uppgifterna. Det kan mycket väl vara så att vissa uppgifter i en allmän handling omfattas av sekretess och att andra är offentliga.

Ett sammandrag av de sekretessbestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) som har bedömts vara av störst relevans i Tillväxtverkets verksamhet finns i en separat promemoria. Observera att den listan inte ska betraktas som uttömmande, och att det alltid måste göras en prövning i varje enskilt fall.

Flödesschema

